

Beszámoló

A Szakályi Települési Értéktár Bizottság 2020. éves tevékenységéről, munkaterve teljesítéséről

A 2019. évben megválasztott Képviselő Testület továbbra is szükségesnek tartja, hogy munkájáttelépülésiértéktár bizottság támogassa.

Az októberben választott önkormányzat tevékenységét az előző vezetéstől örökölt, súlyos pénzügyi gondok közt kezdte meg. Az értéktár bizottság munkaterve összeállítása során ezt alapvető adottságként vette figyelembe. A bizottság nem önálló jogi személy, gazdasági tevékenységet nem folytathat, a helyi értékek megőrzésére, állagának javítására, esetleges fejlesztésére tett indítványai alapvetően önkormányzati forrásból valósíthatók meg.

A 2020. évre összeállított munkatervében fentiek alapjánélőnyben részesíti azokat a feladatokat, amelyek társadalmi munkával, a lakóközösség közreműködésével valósíthatók meg. A Tevékenységről adandó beszámolót a Munkatervvel összekapcsolva készítettük el.

1., Szakály közigazgatási területén lévő épített, vallási tárgyú emlékek állapot felmérése.

2020. május 17-én az Értéktár Bizottság néhány tagja megtekintette a község keresztjeit, szobrait és kápolnáit. Általános megállapításuk volt, hogy az épített örökségek és környezetük is meglehetősen elhanyagolt. Kihalt az a korosztály, sőt az utódaik is, akik a keresztet, szobrokat, kápolnákat állították, s ezzel gondozásuk is megszűnt. A jelen közösségre fontos feladatot ró, hogy az emlékek az utókor számára fennmaradjanak.

Elsőlépésként helyesnek ítéltük, ha megtörténik a környezet rendbe tétele és az rendszeressé válik. Javasolták az önkormányzatnak az érintett területeken a fű rendszeres vágását, a felújítás várható idejének függvényében a környezet sövényel, virággal való díszítését, a még használható állapotban lévő kápolnák takarítását.

Az Önkormányzat vezetése feladatul adta a közmunkásoknak, hogy a keresztet, szobrok környezetében rendszeresen kaszálják a gázt. Ez a tevékenység máris szebb képet mutat a faluról.

2., Fentiek alapjászakember bevonásával javaslat kidolgozása a feltétlenül szükségessé vált javításokra, azok finanszírozására.

2020. május 22-én Dr. Szabó Géza régész szakértővel megtekintette a Bizottság a község belterületén lévő keresztet, kápolnákat és szobrokat. A helyszíneken állapotfelmérést végeztünk és véleményt kértünk Dr. Szabó Géza régésztől az egyes emlékek felújíthatósága tekintetében. Ő hangsúlyosan felhívta figyelmünket a pályázati lehetőségek keresésére, a szakrális kisemlékek felújításának megkönnyítése érdekében.

Régész úr valamennyi keresztet és szobrot javíthatónak, restaurálhatónak ítélt, sőt egyes emlékeket szakipari munkával is helyre állíthatónak talált.

Itt említjük meg, hogy a magánház kertjében álló, nagyon leromlott állagú, 1873-ban állított Szent Vendel szobor restaurálását magánszemély házaspár önkéntes adakozás keretében felújította, az Önkormányzat engedélyével és tevőleges támogatásával köztérre helyeztette, környezetét kis kerttel rendezte.

3., A köztéri keresztet, szobrok környezetének rendbe tétele a lakosság közreműködésével.

A kora nyár folyamán elsőként a Szentháromság szobrot tisztítottuk meg a mohától és a betonlap körül és között elterjedt gyomtól. A talapzaton lakossági adományból elhelyezésre került két kőváza, kerestünk a közelben lakók között olyan asszonyt, aki gondoskodna a vázák friss virággal való ellátásáról, azonban jelentkező hiányában művirág csokrokat helyeztünk el a tartókba.

Nagyobb létszámú közreműködőkkel került sor a Fő utca 116/21. számú ház előtti kereszt körül elburjánzott bokrok és gazok irtására, eltávolítására. Hangsúlyt érdemel, hogy ebben a munkában olyan személyek is részt vettek, akik nem tagjai sem az Értéktár Bizottságnak, sem a Bizottság kezdeményezésére alapított Hagyományőrző Egyesületnek. Úgy tűnt, mutatkoznak a községben az összefogás jelei, ami a közösségi élet élénkítésére is ad reményt!

A kánikula beköszönése előtt a Kossuth utca 96. számú ház idős tulajdonosa kérte segítségünket. Akerítésébe épített kápolna körül a régen ültetett díszcserjék olyan mértékben szaporodtak el és növekedtek, hogy azon a szakaszon a járdán nem lehetett közlekedni. A közlekedést akadályozó ágakat le- és kivágtuk. Megjegyezzük, hogy ebben a tevékenységben is csatlakoztak a munkánkhoz környékbeliek.

A Nepomuki Szent Jánost és Szent Flóriánt ábrázoló szobrok körül ki- és levágásra kerültek azok a tuják, ágak, amelyek a szobrokat takarták, illetve szél esetén veszélyeztették. A felgyülemlett hulladék is eltakarításra került.

Terveztük lakossági adományból, illetve társadalmi munkában két nagyon megromlott állapotú kereszt javításának elvégzését a temetőben, illetve a Kossuth utca és Petőfi utca kereszteződésében. A munkálatok megkezdése előtt egy erős széllel járó vihar a temetőben lévő, 1848-ban állított keresztet ledöntötte, ami javíthatatlanul összetört. Emiatt a technológiáját tekintve hasonló Kossuth utcai kereszt javítását a mester nem vállalta.

A temetői kereszt pótlását Halottak Napjára szükségesnek ítéltük megoldani, többirányú tájékozással: restaurálás, vagy új, kőből létrehozandóalkotás több milliós költsége miatt műkőből készítendő változatra is beszereztünk ajánlatot. Az Önkormányzat Képviselő testülete előterjesztésünk alapján az utóbbi változatot támogatta, az új kereszt a tervezett ünnepi alkalomra - az Önkormányzat által épített alapon - felállításra került, amely munka koordinálását az adományok gyűjtésétől kezdődően a Szakályi Népi Hagyományokat Őrző Egyesület végezte.

4., A község külterületén egykor elhelyezett kereszték, emléktárgyak lakosság által történő feltárása, rendbetétele.

Az értékőrző tevékenységet a lakosság egy része kezdettől lelkesen támogatta. Az idős emberek emlékei alapján a határban lévő keresztet megkeresték. A hőgyészi Értéktár által Csicsóba elszállított és ott felállításra szánt egyik keresztet, ami Sóska- kereszt néven nyilvántartásunkban is szerepel, Kovács Gábor és társai visszahozták és eredeti helyén Szakály külterületén felállították. Emellett feltártak egy ledőlt és földtakarta keresztet, ami az emlékek szerint Fehér - kereszt néven volt ismert. Régész és restaurátor szakemberek szerint a feltárt mű mind készítésének technológiája, mind anyaga tekintetében ritka kincs. Kistava puszta közelében szintén felleltek egy régi keresztet, az utóbbi kettőnek belterületen lévő elhelyezése szerepel jövő évi terveinkben.

5., A Hőgyészi Értéktár Bizottság által engedély nélkül Csicsóba elvitt kereszt és kereszt töredék vissza hozatala, eredeti helyén történő felállítása lakossági gépi eszközök segítségével.

Amint az előző pontban szerepel, a kereszt hazahozatala megtörtént. A kereszt töredéknek, ami egy kereszt talapzata volt, a közös önkormányzat létrejötte miatt a kapcsolat elrontásának elkerülése érdekében, az elhozásáról lemondunk.

6., A bizottság Szervezeti Működési Szabályzatának előkészítése, jóváhagyásra az Önkormányzati Testület elé terjesztése.

A Bizottság Szervezeti és Működési Szabályzata elkészítésre került, az Önkormányzat Képviselő Testülete megtárgyalta és jóváhagyta. Folyamatban van a szabályzatnak a 324/2020. Kormány sz. rendelet szerinti aktualizálása. Készítésekor még az azt megelőző, 114/2013. Kormányrendelet volt hatályban.

7.,A www.szakaly.hu honlapon fennlévő helyi értékek kimutatás aktualizálása.

A helyi értékek leltára alapos felülvizsgálatra és aktualizálásra került. A közelben fekvő Závod község értékőrző tevékenységéről megjelent egy riport, ami ráirányította figyelmünket a Teleki László Alapítvány által koordinált Népi Építészeti Programra. Szerencsés körülménynek mondható, hogy a már lezárt pályázatot ismét kiírták, ezáltal az épített örökségek rekonstrukciója céljából szakértői felmérésre szeptember elején ismét mód nyílt pályázat beadására. A kedvezőbb támogatási mérték miatt a pályázat az Önkormányzat nevében került beadásra, azonban a felmérést, a szakértőkkel való kapcsolattartást, a helyszíni bejárásokat és a pályázatíróval való kapcsolattartást az Értéktár Bizottság tagjai bevonásával az Egyesület végezte.

Ennek a munkának a során került sor a leltár felülvizsgálatára, majd a Bizottság összeállította a most időszerű, helyi értéket képviselő emlékek, épületek leltárát. A listát tervezetként mellékeljük és javasoljuk a későbbiekben, azt követően, hogy azt a Képviselő Testület határozatban jóváhagyta, a község honlapján a csere elvégzését. Ez utóbbi döntés előkészítése érdekében a Települési Értéktár Bizottság előterjesztésének írása folyamatban van.

8., Ahonlapon az Értéktár Bizottság tevékenységének, programjainak megjelenítése.

A www.szakaly.hu oldalra a Civil szervezetek fül alá felraktuk a Bizottság tevékenységének ismertetését, az éves munkatervet és a Szervezeti Működési Szabályzatot.

9., Az Önkormányzat jóváhagyása esetén civil szervezet, egyesülés formájában való alapítása: a tervezett felújításokhoz, a Tájház létrehozásához szükségpénzügyi források előteremtésének segítése, pályázatokon való részvételi lehetőség biztosítása, az értékőrző tevékenység elősegítése.

Az Értéktár Bizottság javaslatot tett fenti célból egyesület alapítására. Az egyesület eredetileg 12 tag részvételével megalakult, Alapító Okiratát a Szekszárdi Törvényszék jóváhagyta, a cégnyilvántartásba felvette. A bejegyzés óta eltelt néhány hónap alatt több hasznos tevékenységről tudunk számot adni: szerveztük a pályázati anyagok előkészítési munkálatait, a ledőlt temetői kereszt

pótlására adomány gyűjtését, építtetését, kezdeményeztük a község közösségi életének fellendítését. Az Értéktár Bizottság tagjai alapító tagok az Egyesületben is, többségük elnökségi tag is. emiatt a két szervezet munkáját tehát élesen szétválasztani nem lehet. Időközben tagságunk 3 fővel bővült, illetve egy alapító tag kilépett.

10., Az önkormányzati vezető testület választási ciklusát felölelő időszakra középtávú program kidolgozása az értéktári tevékenység feladatairól.

A 7. pontban említett pályázatokon való sikeres részvétel nagymértékben befolyásolja középtávú tevékenységünket. Kiemelt programunk a Tájház létrehozása, a szakrális kisémlékek restaurálása, a templom külső felújításában való szerepvállalás, a falu közösségi életének javítása, a fiatal korosztály múlt iránti érdeklődésének felkeltése. Tervezzük a hatályos kormányrendeletben előírt, elvárt tevékenységek területi, tájegységi bővítését.

Megkezdte továbbá a bizottság a fent hivatkozott kormányrendelet szellemében a helyi értékek lényegesen szélesebb körű feltárását. Ennek megfelelő elkészítése a bizottság tagjainak ismereteinél bővebb tudást is igényel mind a jelent, mind a múltat illetően. Emiatt ez a feladat is középtávúnak minősül.

Az előttünk álló időszakban fontos teendőnek tartjuk a falukép, ezen belül az épített és fafaragott emlékek környezetének szépítését, a Sorompó domb parkosítását.

11., A Rákóczi utcában, az önkormányzat tulajdonában lévő, tájházként hasznosítandó épület felújításának előkészítése.

Az Egyesület segítségével a pályázatíró által előkészített az Önkormányzat által benyújtott pályázattal a munka megkezdődött.

12., Az egykori, leégett tájházból a megyei múzeumban elhelyezett berendezési tárgyak leltárba vétele.

A pályázathoz a Megyei Múzeumtól kaptunk egy nyilatkozatot az ott elhelyezett tárgyakról, állapotuk ellenőrzésére módunk sajnos nem nyílt.

13., A község idős polgáraitól információk gyűjtése az egykori népszokásokról, egyházi ünnepekről.

A járvány és a nyári hőség miatt a 80 év feletti lakótársak látogatásától el kellett tekintenünk.

14., Törő György szellemi tulajdonát képező kutatások feldolgozása a falutörténet elkészítése.

A Megyei Múzeummal felvettük a kapcsolatot. A Szakályról rendelkezésre álló dokumentumok digitalizálását elindítottuk. A járvány ismételt jelenléte miatt a Múzeum zárva, emiatt a munka vélhetően a következő évre tolódik.

15., A Szervezeti Működési Szabályzatban foglaltak szerint félévenkénti beszámolók készítése a Bizottság tevékenységéről.

A Bizottság elnöke félévet követően írásos beszámolót terjesztett az Önkormányzat Képviselő Testülete elé, ami elfogadásra került. Jelen összeállítást alkalmasnak tartjuk esedékes beszámolóként is, mint írásos beszámolót, a Testület ugyanis jelenleg nem ülészik.

Szakály, 2020. december

Gulyás Ildikó Mária